

Rakka Operasyonunun Kodları

Çoğunluğu aşiret yapısı güçlü Araplardan oluşan ve Kürtlerin kent merkezinde yalnızca yüzde üçlük nüfusa sahip olduğu Rakka'nın yarısı çöl olsa da, Fırat kıyısındaki verimli toprakları, ülkedeki ana yolların ve ticaret güzergâhlarının kesişiminde olması ve Irak sınırına yakın Deyr ez Zor'a komşu konumuyla stratejik bir önem arz ediyor.

Bekir AYDOĞAN

ABD, terör örgütü PKK'nın Suriye kolu PYD'nin askeri yapılanması Halk Koruma Birlikleri (YPG) ve çoğunluğu YPG'lilerden oluşan Suriye Demokratik Güçleri'ni (SDG) destekleyerek, Mayıs ayının sonunda Rakka operasyonunu başlattı. Terör örgütü IŞİD'in 2,5 yıldır kontrolünde tuttuğu kentte önemli bir ilerleme kaydedemeyen YPG/SDG, başarısız geçen bir haftanın ardından yönünü ABD'nin hava saldırıları ve karadaki özel kuvvetlerinin desteğiyle Münbiç'e çevirdi. Uzun zamandır hazırlıkları yapılan Rakka operasyonunda başarısız olunması ve operasyonda ısrar edilmemesi ise Rakkada neyin yanlış yapıldığı/planlandığı sorusunu akıllara getirdi.

IŞİD'in 'Kalesi'ne Doğru

Suriye'nin üçüncü büyük kenti ve Fırat Nehri üzerindeki Rakka, batısındaki Halep'e ve doğusundaki Haseke'ye yaklaşık 160 kilometre, kuzeyde Türkiye'nin Şanlıurfa-Akçakale sınırına ise 90 km uzaklıkta bulunuyor. Kentin iç savaş öncesi 220 bin civarındaki nüfusunun IŞİD sonrası 500 bin ile 1 milyon arasında olduğu öne sürülüyor. Çoğunluğu aşiret yapısı güçlü Araplardan oluşan ve Kürtlerin kent merkezinde yalnızca yüzde üçlük nüfusa sahip olduğu Rakka'nın yarısı çöl olsa da, Fırat kıyısındaki verimli toprakları, ülkedeki ana yolların ve ticaret güzergâhlarının kesişiminde olması ve Irak sınırına yakın Deyr ez Zor'a komşu konumuyla stratejik bir önem arz ediyor. Mart 2013'te kontrolünü ele geçirdikleri Rakka kentinde Hafız Esed heykelini yıkarak başarılarını kutlayan muhalifler, kenti Ocak

2014'te 'halifeliğinin başkenti' ilan eden IŞİD'e kaybetti. Örgütün SCUD füzeleriyle geçit töreni yaptığı kent, IŞİD lideri Bağdadi'nin sık sık cihad çağrısını duyurmasıyla da öne çıktı.

Kentin IŞİD'in eline geçmesinin ardından ABD liderliğindeki IŞİD'le mücadele koalisyonunun aralıklarla hava saldırıları düzenlediği Rakkada, koalisyonun Mayıs ayı başında saldırıları yoğunlaştı. ABD Merkez Kuvvetler Komutanı (CENTCOM) General Joseph Votel'in Suriye'nin kuzeyine giderek PYD/SDG yöneticileriyle bir araya gelmesi ve ardından Ankara'ya gerçekleştirdiği ziyareti Rakka operasyonunun işareti oldu. Rakka operasyonu, ABD ve YPG öncülüğündeki SDG güçleri tarafından 24 Mayıs tarihinde başlatıldı. YPG, SDG ve ABD destekli muhalif grupların katılımıyla 12 bin kişinin yer aldığı operasyona ABD'nin de 500 askerle katkı sunduğu belirtilirken, PYD Batı'nın ilgisini üzerine çekmek için operasyonun başladığını kadın komutan tarafından basına duyurdu. ABD'nin hava saldırıları düzenlediği Rakka'ya 70 km mesafede kuzeyde yer alan Ayn İsa kasabasından 3 koldan saldırıya geçen operasyon güçleri, kente 100 km uzaklıktaki kuzeybatıda Tışrin Barajı'ndan ve 50 km mesafedeki batıda Tabka'dan da cephe açtı. İlk dört günde YPG ve SDG'den 150'şer kayıp verilen operasyonun 6. gününde Ayn İsa yakınlarında 45 km alanda 10 köy alınırken sadece 10 km'lik ilerleme kaydedildi ve Rakka'ya sadece 40 km yaklaşıldı. Operasyonun başlamasından sadece bir hafta sonra IŞİD'in savunmasını kıramayan ABD destekli YPG/SDG güçlerinin ani bir kararla 1 Haziran'da

yönünü Rakka'nın 140 km kuzeybatısında yer alan IŞİD kontrolündeki Münbiç'e çevirmesi, uzun süredir planlanan operasyonun başarısızlığa uğradığı gerçeğini gizleyemedi.

Başarısızlığın Faktörleri

Rakka'ya yönelik operasyonun başarısız olmasında hazırlıkların yetersiz olması kadar, ABD ve YPG/SDG güçlerinin farklı motivasyonlara sahip olması da etkili oldu. Operasyon öncesi defalarca, YPG'nin öncelikli olarak ülkenin kuzeyindeki üç kantonunu birleştirmek üzere Afrin ve Kobani arasındaki - Türkiye'nin güvenli bölge kurmayı planladığı - alana yönelmek istediği ama ABD'nin Türkiye'nin itirazları nedeniyle operasyonun yönünü Rakka'ya çevirdiği sık sık gündeme gelmişti. IŞİD'le mücadelede ABD'nin kara unsuru olarak öne çıkan YPG'nin kendi stratejik gündemini gerçekleştirememesinin yanı sıra Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı yerlere kıyasla bir Arap kenti olan Rakka'ya yönelmesi, Kürtler arasında 'bir Arap şehri için neden Kürtler ölüyor' tartışmasına yol açarak, bir başka motivasyon kaybı olarak öne çıktı. Öte yandan, SDG'nin kısmi olarak Arapları da içeren kimliğine rağmen YPG'nin güdümünde olması, Suriye'deki Araplar arasında kentin alınması sonrası geçmişte de yaşanan tutuklama ve işkencelerden Arapların kıymına kadar bir dizi uygulamadan dolayı endişe yarattı.

ABD'nin örgütü bitirmekten ziyade zayıflatmaya ve sadece YPG/SDG ile ortaklığa odaklanan politikası nedeniyle zamana yayılarak kesintilere uğrayan IŞİD'le mücadele yönteminin, Rakka

operasyonundaki başarısızlıklara katkı sunduğunu da söyleyebiliriz. Suriye’de koalisyonla birlikte IŞİD’e karşı mücadele edebilecek birçok Arap grubun göz ardı edilmesi, aşiret bağı güçlü Rakka nüfusu içindeki Araplarla operasyon öncesi ittifaklar kurulamaması, hem ülkedeki hem de Rakka’daki Arapların operasyona dair kaygılarını artırdı. Kentteki Arapların IŞİD’e karşı ayaklanması için yeterli motivasyonu yakalayamayan operasyon güçlerinin, örgütün başkentindeki sivillerin güvenli çıkışını sağlayacak koridorlar kuramaması ise binlerce insanın kaçış yollarında IŞİD tarafından toplu infaz edilmesine neden olarak, operasyona dair soru işaretleri yarattı. Operasyonel güçlerin yetersiz motivasyon ve zayıflıklarına ek olarak, koalisyonla ait İHA ve füzelere hedef olmak istemeyen IŞİD de, kentin ara sokaklarını tentelerle örterek kentteki uyduları da koalisyonun yer tespitini ve istihbarat ağını kolaylaştırdığı için toplayarak bir takım önlemler almıştı. Sivilleri canlı kalkan yaparak kentteki erkekleri zorla silah altına alan IŞİD’in tuzak, mayın ve düzenlediği intihar saldırılarıyla Rakka’nın girişlerinde aldığı önlemler de operasyonu zayıflattı.

YPG’nin kendi ajandasına uygun ilerleme kaydedebilmek için, Türkiye’nin güvenli bölge kurmak istediği Cerablus’un 40 km güneyinde ve Fırat Nehri’nin de 30 km batısındaki Münbiç’e yönelme noktasında ABD ile daha önceden anlaşığı da, başarısız olan Rakka operasyonuna dair yaygın değerlendirmelerden biri olarak okundu. Operasyon güçlerinin Rakka’yı hedef almasından sadece bir hafta sonra, Ocak 2014’ten beri IŞİD’in kontrolünde olan ve

Türkiye sınırına yaklaşık 40 km mesafedeki Münbiç’e yönelmesi ne ve PYD’nin Cerablus’a ve Afrin koridoruna giden yolda önemli bir merkez olan Münbiç ilgisine, Rakka’da ısrar edilmemesinde ve operasyonun başarısızlığında önemli bir rol biçebiliriz. Bu bağlamda PYD’nin Arap nüfusun yoğunlukta olduğu Rakka operasyonunu öncelikli görmediği ama ABD desteğinden mahrum kalmamak için kabul ettiğini söyleyebiliriz. Rakka operasyonunun başlarında açıklama yapan PYD Kobani yetkilisi İdris Nassan’ın, “Güneyimizden gelen saldırıları önlemek ve sınırımızı güvence altına almak amacıyla Rakka’nın kuzeyinde operasyon başlattık. Şimdilik şehir merkezine doğru ilerlemeyi hedeflemiyoruz. Asıl hedefimiz her zaman Münbiç ve Cerablus’tur. Ancak şimdilik güçlerimizi Rakka’ya kaydırığımız için buralara yönelmemiz mümkün görünmüyor” sözleri, bu durumu doğruluyor ve PYD’nin operasyona dair temel stratejisini de ortaya çıkartıyor.

Öte yandan ABD’li komutan Votel’in Rakka operasyonu öncesi Suriye’nin kuzeyinin ardından ziyaret ettiği Ankara’da YPG ile işbirliği konusunda uyarılmasından birkaç gün sonra ise Rakka operasyonunda yer alan ABD’li özel kuvvetler askerlerinin üniformalarına YPG arması takması, Türkiye’nin ABD’ye karşı güvenini zedelemişti. Stratejik İncirlik üssünü açarak koalisyon ülkeleri arasında IŞİD’e karşı üstlendiği rolle önemli bir yer edinen Türkiye’ye yönelik ABD’nin daha sonra geri adım attığı bu tavrı da, operasyonun planlamasında bir ciddiyetsizlik örneği olmasının yanı sıra koalisyonun bileşeni olan Türkiye ile operasyona

dair işbirliğine gölge düşüren bir vaka oldu.

Rakka Kapıları Açılır mı?

ABD’nin, Başkan Barack Obama’nın son döneminde IŞİD’e karşı başarı elde etmek için Münbiç’te kontrol sağlandıktan ve Rakka ile bağlantısı kesildikten sonra Rakka’yı yeniden hedef alması muhtemel gözüküyor. Kasım ayındaki ABD başkanlık seçimleri sonrası yeni başkanın Suriye politikasındaki değişim ihtimalini hesaba katan PYD, bu zamana kadar Afrin ve Kobani kantonları arasındaki Azez-Cerablus hattını ele geçirmek için yardımına ihtiyaç duyduğu Obama yönetiminin Rakka planlarına mecburi olarak eşlik edecek. Rakka operasyonunda IŞİD’in kalesini deviren güç olarak Batı’da övgülere mazhar olmayı ve Cenevre görüşmelerine katılmak için elini güçlendirmeyi de planlayan PYD için, Rakka’nın alınması öncelikli olmasa da sonuçları itibariyle önemli.

24 Mayıs’ta başlayan operasyonun başarısızlığında rol oynayan ABD ve YPG/SDG güçlerinin ikinci bir Rakka operasyonunda sahada askeri anlamda başarı elde etmesi halinde, karşılığında kentin güvenliği, örgüt üyelerinin ve sivillerin nasıl ayırt edileceği ve halkın travmatik yaralarının tedavisi gibi bir dizi daha büyük problemler çıkacağı aşikâr. Tüm bunlara ek olarak, IŞİD sonrası Arap yoğunluklu Rakka’nın kimin kontrolünde olacağı ve nasıl yönetileceğine dair planlaması yapılmadan başlayacak yeni bir operasyonun başarısının sürdürülebilirlik açısından düşük gözükteği değerlendirilmesini yapabiliriz.

Gazeteci / Yeni Şafak Gazetesi